

MATKA A DĚTI

Napsal Karel V. Rais.

I druhá psaní byla plná lásky; stařenka opět povídala o hrozném výstupu, jaký tehdy v noci zažila. Slovy vroucně vykládala dětem, že nikterak zůmysla proti hospodáři doma nebyli ošizeni. Prosila, aby odpustili, že ne posílali nemůžu, protože sama nemá; až snad jednou po smrti, zbudě-li ně co. Potom žádala mne, abych dětem napsal, že mají psaní svá nadpisovati mně.

"Pařížek mi řekl, abych jim psala, ať se žádný z nich neopovří vícekrátě nám psát!" pravila. "Byl by to soudný den, kdyby zvěděli, že mi ještě píšou."

Jenom nejmladšímu jsme poznámky nepřipsali, ten směl ještě psát domů.

Bylo pěkné jaro, po jare rozkvetlo léto. V těch zdejším horách spatřil jsem je poprvé. Ani zapomenouti nemohu na pěkné chvíle, když mi koncem března podvečerem slunce píně zasvítilo do pokojíka. Byly to silné, jasné proudy zlata. Potom hledával jsem na ty hluboké lesy tmavě zelené a na svěží luka, prokvetlá bílými sasankami. Několik vyšel jsem si na stráž návrší, na jehož okraji mezi nízkou travkou rozkvetaly protěže. Když pak žita a ječmeny podrostly, při otevřeném okně poslouchával jsem za večer silný hlas křepelčin. A v protěži zahrade v hoší jasanu, jichž v mé stědu na stromový jinak velice chudém bylo několik, svítořil u hnízda sedmibáseček.

Stařenku Pařížkovou vidal jsem častěji. Kdyžkoliv potkal jsem ji ustranou, sedivélou, pomyslíl jsem si: "Myslí na své děti!" — Kdyžkoliv uviděl jsem ji v poli, jak nad brázdami skloněna suchým opáleným rukama kopala nebo tehalá plevel pro svou výminkářskou kravičku, pomyslíl jsem si: "Myslí na své děti!" Když viděl jsem ji v prvých dnech srpnových nakládati těžké snopy, když pomyslíl jsem si, že tu ona, staršíka, výminkářka, má hospodáři vykonávati práci, kterou měl dělati její syn, přál jsem jí v duchu, že brzy vrátí se jí syn, že uspojí jím se potěší.

Pak odejel jsem na prázdniny. Přišli chvíle, v kruhu drahých strávěných chvíle, které budou mi zážití až do hrobu. V polovici září byl jsem opět v horském městě nad Chrudimkou. Brzy potom svíštěl již podzimní vítr v kooch stromů, žlutým listím osáčených, a trýpntí jiní o stríbovalo traviny. Stařenky Pařížkové jsem v prvých dnech nespátřil. Pomyšlíl jsem si, že dozajista vrátí se jí Vojtíšek a že tajně odbývá dopisy za mne. Strádek také nepřicházel na besedu; bylť právě časy posvícenské, práce plnicko, a Strádek nikdy neslibil, aby nespilil.

Jednou podvečer seděl jsem v pokojíku svém pokroužen v myšlenky, jaké za dlouhých večerů v hlavě klíšťují; v tom slyšel jsem lehký klepot na dvéře, i vešla stařenka Pařížková. Lekl jsem se jí, bylť velice přepadlá, tváře její byly vrásčitéjší, oči zapadly hlouběji, vlasy silně zbledly.

"Vojtíška máte tedy doma?" pravil jsem, když usedla. "Ba nemám!" povzddechla i podala mi list.

Vojtíšek psal, že má šťastně vyslouženo a že se oženl.

"Nehnujte se proto na mne," psal, "ale přijďte na svatbu. Má Marjánka je sice chudá, ale hodná. Přičiníme-li se, snad nám Pán Bůh pomůže. Zavedeme si malý obehůdek a proto vás prosím, a byste mi poslali, co mi ještě z pretence zbývá. Snad bude tatínka hubovatí, ale již není pomoci, a mám jí tuze rád."

Podával jsem se na starušku; seděla skloněna a ledyž oči ke mně obrátila, byly plny velkých slz, jež zvolna stékaly po svém lici.

"Tohle mi Vojtíšek neměl činiti!" zabědovala. "Pařížek dělal náramně zle, peníze hned poslal a nechee o synu ani slyšeti. Kázal, že měl hoč času dosti, až opatří si nějaké živobytí, že má zkušenost na příkladech bratrů, vojanské milenky to že jsou ty nejvyhytralejší! Podáte tak laskav a napíšete mi zase pár řádků?"

Přichystal jsem se ke psaní — stařenka mi napovídala, ale slova přetěžce drala se jí z hrdla, hlas její byl slabší a chvěl se. Psali jsme:

Drahý Vojtíšku!

Na stokrátě Tě pozdravuju a líbám, ale Tvé poslední psaní mě tuze dojalo. Pořád jsem čekala, že již přijdeš, hodiny jsem počítala, ale Tys nepřišel. A já jsem, dítě, již tuze bídná, sotvaže chodím. Ty peníze jsi snad obdržel? Kdybys byl viděl tatínka, jak se na Tebe rozhněval. Již o tobě slyšeti nechee a nesmíš mu psátí. Proto Ti dále napíšeme adresu, podle toho piš, a já psaní dostanu. Hoču, nepospíchej! Proč pak jsi alespoň na chvíli nepišel ke své staré matce? Je to těžká věc, kterou před se bereš, jsi ještě mlád a světu málo rozumíš. Pros Boha za dar ducha svatého, aby Tě v tom zlém čase osvítíl. O té nové nevěstě jsi mi tak málo napsal. Máte-li se tak tuze rádi, nedivím se Ti, že spícheáš, ale přece jsi měl přijeti, vždyť jsem Tvá matka. Odkud pak je Tvá nevěsta a má ještě rodiče na živě? Bude-li pak hospodářská? Že jí vzakzajmou pěkně pozdravení. Nemůžeš-li již Vojtíšku, jinak vzpomeň si, že do na Tvá matka spíná ruce k nebi, modlí se za Tebe a posílá Ti své požehnání. A buď hodným manželem. Ani si Tě teď nemohu představití, pořád Tě jen vidím v tom vojanském. Kdy pak bude te mítí svatbu? Kde pak bych já, bloude, k vám mohla, co Tě to jen napadlo? Vždyť sotva dojdou do kostela, jak bych se tam dostala? Já tady již hoču, dlouho nebudu. Piš mi brzy a dobe si všecko rozmyslí. Ráda bych Vám něco poslala, alespoň tu perinu, ale víš, že to teď není možno. Až umru moje peřiny si vezmi, ty patří Tobě.

Líbá Tě a žehná Tvá věrná matka.

Druzí synové stařence nepsali, patrně se hněvali. Ale přece napsali jsme jim listy, aby jako starší a zkušenější mladšímu připomněli, ať jedná moudře a rozvážně.

"Vždyť vím, že srdce žádný po roucti nemůže, ale mladá krev někdy nezkomá!" stařenka dokládala upřímným svým hlasem.

Když listy jsem zalepoval, vypravovala mi, že nedávno večer, když již odpočívala, Pařížek prohledával kapsu její a našel psaní od synů.

"Chvěla jsem se strachem, ale nečetl jich, uložil je tam pět, ne promluvil a ulehl."

Odpověď od synů nepřicházela, až před vánoce psal nejmladší, lítoval, že nikdo na jeho svatbu nepřišel, že otec tak se nad ním zatvrdil. Prosil maticku, aby mu ještě alespoň dvacet zlatých poslala do začátku. Odepsali jsme:

"Drahý synáčku a milá deero! Pláču nad Tvým listem, Vojtíšku, ale nemohu Ti pomoci. Vždyť nemám již ničeho, jsem jako ten starý strom, zbývají jen ty dvě stovky na pohřeb. Až nás zakopou, zůstane-li něco, je to Vaše. Teď nesmíš se tatínkovi zmíniti, víš, že o Vás o žádném slyšeti nechee. Modím se, aby Vám Pán Bůh nějak pomohl, pracujte, snad Vás neopustí. Jak ráda bych te viděla a novou deeru poznala, ale darmo teskniti, již Vás nevidím. Alespoň mi hodně mnoho pište. Kdybyste byli blíž, přece bych Vám kapkou mléka pomohla, to je to jediné, čeho někdy trochu zbude."

Tisíckrátě Vás pozdravuje a líbá Vaše věrná matka.

Od té doby stařenka vidone ně zdaleka volávala: "Ještě ne nepišlo?" Lítoval jsem jí, maje vždy odpovědati záporně. Jednou si povzddechla: "Snad se ta nová deera hněvá a Vojtíškoví brání psátí. Bývá to tak — Vojtíšek by tak snad nejednal."

Po několika nedělech přinesla tři zlatky.

"Ukládala jsem je za mléko a brambory, které jsem potajmu prodala; utrhovala jsem si sama, prosím, pošlete je Vojtíškoví. — Druhým již jinak pomoci nemohu!"

Byla hrozná sešlá.

Když jsem se o tom zmínil Strádkovi, houpal se pruději po pokojí, rukama rychleji klátil a povídal: "Přec jen, přec jen je to srdce ku podivu — je to matka výborně dobrá, ale ty děti, víme — za mnoho nestojí — snad za nic."

Za několik neděl potom vynesli stařenku v prosté černé rakvi na starý hřbitov. Již se listu od dětí svých nedočkala žádného.

Měla pohřeb prachudický, poručila prý si tak. Ze vzdálených synů nepišel žádný, snad o tom nevěděli; také nikdo z dospělých nade hrobem nezaplakal, jenom dvěma vankům vyvalily se na tváře slzy. Snad byly by ty děti více hořekovaly, ale nerozuměly, co se tu dělo. V malých hlavách byly jen myšlenky, že v té černé truhle leží babička, že jí da jí do země a že na ni padají hroudy; že jí vícekrátě nespátí, že pochovávají jí navždy, nevěděly. I napadlo mě tu: "Co pláče, křiču a slz bývá nad rakví s tělem, ve kterém nebylo lásky; ve stařence bylo lásky moře a —"

O těch dob uplynulo šest roků. Co všecko se za tu dobu změnilo! Vzpomínám mým není již práno zalétati k té rozmlité hlavě mé vlastní matky, jež vyhlížela mne okénkem rodného domku. Již se hlava má k ústům jejím nepřikloní, již neudělá mi křížek na rozehodnou. Zakopali jsme ji, a vzpomínky mé zalétají jen k jejímu hrobu.

Starého Strádku za nějaký rok po stařence Pařížkové také vynesli k lehkému odpočinku. Do bráky, večer ještě šil, potom četl téměř do půlnoci a ráno ho žena neumožila již probudití. Měl smrt výborně dobrou!

Strádková šla brzy potom k synovi, a já jsem dostal nového domáčeho.

Před několika dny stál jsem opět na hřbitově při pohřbu. Zahrabávali starého Pařížka; vkládali jej do téhož hrobu, do kterého byli před lety ženu jeho uložili. Tentokrátě přijeli na pohřeb všichni tři synové. Přijeli již den před pohřbem. Čekal jsem, že navštíví mne alespoň nejmladší, věda, že jsem jemu psával maminčiny listy, že přijde a bude se vyptávati na drahou její hlavu. Nepřišel. Patrně v cizině, v denní lopotě zapomněl na vše.

Pohřeb podivinského výminkáře byl opět bez pláče. V posledních dobách stařec již nemluvil s nikým. Také on poručil si pohřeb chudický. Dědicům zůstalo půl druhé stovky; snad to tušili a proto přijeli.

Sotva že hrobník sáhl po lopatě, odcíli od hrobu všeckni, jenom Vojtíšek zůstal. Byl chudák jaksi předčasně sestarálý. Díval se tiše, mlčky do hlubiny. Stál jsem nedaleko u zdi, jakobyh si ho nevěšmal.

Hrobník hodiv několik lopat hlíny do hrobu, ustal od práce a obrátil se do kouta ke zdi pro malý bílý uzlíček.

"Co je v tom uzlíčku?" ptal se Vojtíšek.

"Vaše maminka!" kráťce hrobník zahučel.

"Má — maminka?" zajektl syn a tváří mu cosi prudce zachvělo. Vzav od hrobníka uzlík, poklekl s ním na vlhkou hlínu. Z uzlíčku vysypala se hromádka suchých, šedých kostí. . . Vojtíšek maje oči vypouleny chvěl se jako žebřák v nejprším mraze. Křečovitě zdvíhla kosti, líbal je a skrál je slzami.

Po nějaké chvíli jako bez duchu odcházel ze hřbitova.

Přistoupiv blíž, díval jsem se na hrobníka, an kosti znova do uzlíku svazoval. Při pohledu tom opět vynořila se přede mnou malá, přihnutá stařenka, obličje plného starostí a vrásek, ale přece úsměvného, očí milých, laskavých — česká maticka žijící jen láskou k svým dětem.

Hrobník hodil uzlíček na rakev do hrobu — manželé byli spolu.

"Co je v tom uzlíčku?" opakoval jsem si v duchu synovu otázku i hrobníkovu odpověď: "Vaše maminka!"

Vaše maminka — hromádka kostí — kde je ta láska veliká, jasná, vroucí, nekonečná — —?

Stará lípa blízko hrobu se rozšuměla. Zdálo se mi, že z koruny její slyším odpověď ke své otázce. "V říší lásky!" šumělo to v rozkvetlých, vonných snětkách.

KONSEROVÁNÍ KŮZE NA BOTY.

Každému, kdo pracoval v Americe v továrně na vydělávání kůží na boty jest známo, že se stanoviska obchodního má americký systém tu přednost, že kůže jsou vydělávány takovým chemickým procesem, aby se co možno nejvíce podporoval byznys. To jest — aby boty měly co nejkrásnější vzhled a aby musely být stále nové, čili aby co nejméně vydržely.

Nyní přichází vládní informační kancelář, Public Information Bureau, vlastně její ředitel pan George Creel, který sděluje, že dle zprávy úřadovny chemie Spojených Států vyděláváno jest v této zemi každoročně dvanáct milionů liber kůže na boty tím způsobem, že se zůmyslně do látek, k vydělávání kůží používaných, mísí různé žiraviny za tím účelem, by boty co nejkratší dobu vydržely. Pán Creel praví dále, že snad jeho cifra dvanácti milionů není správná, poněvadž mu sdělil člověk, zaměstnaný v továrně na obuv, že samotná továrna, ve které on pracuje, spotřebuje za rok nejméně dvanáct milionů liber kůže a že tudíž může býti množství takto vydělávaných kůží ještě větší.

V některých továrnách na výrobu kůží na boty dává se do směsí, k vydělávání kůží upotřebovaných kyselina sírová, která jest žiravinou velice nebezpečnou. Dělníci, kteří v takových továrnách zaměstnaní jsou při barvení kůží, nebo při přípravě kůží již obarvených, mají velké obtíže s umýváním rukou, poněvadž zůstane jim na rukou barva, která se nedá ničím jiným umýt, vyjma čerstvým citronem nebo silně rozředěnou sírovou kyselinou. Citron je nejlepším prostředkem k mytí rukou z té příčiny, že nepoškodí kůži na rukou a že rozpustí pouze na rukou barvu, která se pak teplou vodou a mýdlem snadno smyje. Kyselina sírová však žere kůži na rukou do té míry, že dělníkům, kteří této při mytí používají, se neustále potí ruce, poněvadž povrch kůže jest kyselinou sžírán.

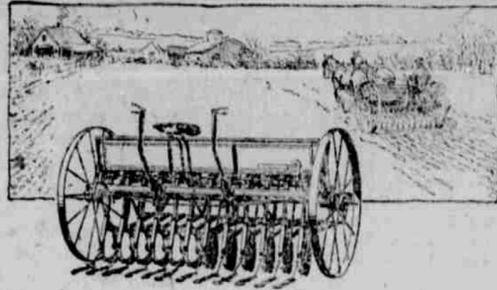
Kyselina ta nalije se do hliněné nebo skleněné nádoby a silně se s vodou rozředí. Když dělníci jdou do laboratoře pro kyselinu, musí jíti vždycky tři: Jeden nese nádobu s kyselinou a musí pečlivě dbáti toho, aby na mokré podlaže neuklouzl a nepopil se kyselinou, jeden dělník jde napřed a dává pozor předně, aby nikdo do dělníka, nesoucího kyselinu nevrátil a za druhé, aby odstraňoval kousky mokřých odpadků kůže, na kterých by mohl dělník, kyselinu nesoucí, uklouznouti. Druhý dělník pak jde v zadu a má za povinnost dávat pozor, aby nikdo nevrátil do jeho souduha s nebezpečnou žiravinou ze zadu.

A tato věc, sírová kyselina, jest nalévána do kůží za účelem, uvedeným vládní veřejnou informační kanceláří. Pouze odborníci vědí o této praktice a proto jest v Americe rozšířen názor, že prý zdejší chemikové neumějí tak vydělávat kůže, jako v Evropě, kde prý boty vydrží člověku až po celý život. Pravdou jest, že i zde umějí vydělávati kůže znamenitě a že drahé boty jsou z kůží, které jsou vydělávány zcela jiným procesem. Proto také v dražších botách nepálí tak nohy, jako v botách laciných.

A proč se to provádí? Aby výrobci kůží a obuvi, jakož i obchodníci, obuvi obchodující, více vydělávali. Není to asi o nic horší, než poměry v jiných odvětvích, kde se na příklad celé spousty materiálu zůmyslně zkaží, aby byl drahý, nebo v případech, kde se ničily potraviny za tím účelem, aby se zbylé mohly prodávati draho. Jest ještě v živé paměti, jak sta železničních kar bramborů bylo v Illinoisu naházeno do hnoje a do řeky, aby se vysoké ceny brambor udržely. Jest také známo, že v chladárnách nechávalo se zkažit množství vajec, jen aby neklesly ceny.

Příklady tyto nám jasně ukazují, že kapitalistický systém, kde se vyrábí a pěstují věci ne proto, aby se vyhovělo potřebě lidu, nýbrž proto, aby jednotlivci co možno nejvíce vytěžili, není správná a že právě tak, jako se již nyní požaduje veřejné vlastnictví podniků veřejných služeb, bude se za krátko požadovati veřejná kontrola výroby a pěstování plodin.

Pro lepší úrodu obilí

SETI do řádků ušetří semene, přivodí lepší vzklíčení úrody, zvětší výnos a pomůže vypěstovati zruo lepší jakosti, než kterýkoli známý způsob setí. Setí do řádků vyplácí se dobře, a tohoto vyplácení se chápe nyní tak mnoho farmářů, že prodejce Empire Jr., Hoosier a Kentucky rádkovacích sečí strojů velmi se zvýšily minulý podzim a slibují ještě větší zvýšení na jaře. Nyní jest doba, kdy každý ať drobného obilí musí vydati každý možný bušl, a jsou to rádkovací sečí stroje, které konají tuto práci.

Pěstujete-li drobné obilí a nepoužívali jste posud Empire Jr., Hoosier neb Kentucky rádkovného sečího stroje, ztratili jste peníze, a svět ztratí obilí. Kupte správný sečí stroj ku zsetí vaší úrody na příští jaro. Kupte od svého místního obchodníka, jenž má sklad, nebo může vám opatřiti nejlepší sečí stroj k použití na vašem pozemku.

Obchodník sdělí vám vše o naplnění, udržování, radliček, o převodu součástek, o úpravě a všechny ostatní podrobnosti, jež si přejete znáti. Pojednejte s ním o tom, nebo pište nám a my vám pošleme úplné poučení o Empire Jr., Hoosier neb Kentucky sečího strojích, jejich koupi jest pro vás nejvýhodnější.

International Harvester Company of America

(Incorporated)
CHICAGO, U. S. A.
Champton Deering McCormick Milwaukee Osborne

HOSPODÁRNOST ŠETRNOST
PODÁTE POMOCNÉ RUKY?

Vláda Spoj. Států

žádá provádění
HOSPODÁRNOSTI a ŠETRNOSTI
všemi osobami ve všech věcích
Vyhovění této žádosti jest důkazem
VLASTENECTVÍ, a LOYALITY
Šetřením a kupováním

SP. ST. VAL. ÚSPORNÝCH ZNÁMEK
pomůžete sobě a své zemi
POMŮŽETE?

Zeptejte se svého duchovního správce, kazatele, poštmistra, předsedy svého spolku nebo klubu, poštovního poslíčka, nebo kteréhokoli bankéře.

ONI VÁM SDĚLÍ, JAK!
VLASTENECTVÍ LOYALITA

F. DVORÁK, prodávac vepřů — JOE FLOOD, prodávac dobytky
Tel.: So. 3789. Tel.: So. 1072.
AL. POWELL, prodávac ovcí.
DVORÁK COMMISSION CO.
Telefonujte neb pište nám a obdržíte bezodkladnou odpověď.
Telefon: So. 607 — Room 217 Exchange Bldg. — So. Omaha.

Tímto oznamuji všem četným starým i novým příznivcům, že vlastním

HOTEL "PRAHA,"

kteřý jest úplně znovu vypraven vším vnitřním zařízením, vkusně dekorován a kde krajané, zavítavši do Omahy, nalezou uyni řádnou obsluhu a pohodlí to nejlepší. Chutná jídla z pravé české kuchyně vždy vás uspokojí. O příchě místních i venkovních krajanů uctivě žádá

JOSEF PIVONKA

Boh 13. a William ul. OMAHA, NEBRASKA

'Fremo'

velkolepý nápoj na uhasení žízně
Jest zdravý a osvěžující.
Jistě se ptejte po "Fremo", kdykoliv máte žízeň. Vyráběné a láhované
Fremont Beverage Co., Fremont, Neb.